

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐՈՆ ՀՈՉԱԿԵԼՈՒ
1700-ԱՍՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Նիկողայոս Ադոնց – Հայացած Աստվածաշունչը և անոր պատմական տարողությունը	3
Ալբերտ Մուշեղյան – Աուրբ Գիրքը հայերեն թարգմանելու հանգամանքները և Մեսրոպ Մաշտոցի համառոտ Աստվածաշունչը	12
Մարգիս Պետրոսյան – Ո՞վ էր Գրիգոր Լուսավորչին չարչարողը (Տրդատ Արշակունին, թե՞ Ներսեհ Սասանյանը)	31
Անվիր Չերնեցով (Ամնկտ-Պետերբուրգ) – XIV դարի եթովպացի հոգևորական սուրբ Եվստաթիոսի Հայաստան և Հովհաննես արքեպիսկոպոսի 1679 թ. եթովպիա կատարած ճանապարհորդությունները հայ-եթովպական եկեղեցական հարաբերությունների լույսի ներքո (ռուսերեն)	49

ՀՈԴԱԾՆԵՐ, ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

I

Վարդգես Միքայելյան – Դարձյալ Ղարաբաղի հայության ինքնորոշման իրավունքի իրավական և պատմական հիմքերի մասին (ռուսերեն)	57
Վլադիմիր Խոջաբեկյան – Մահացության ընդհանուր պատկերը Հայաստանում. ներկայումս և մոտ ապագայում	73
Յուրի Հովականյան – Ղևոնդ Ալիշանի կենսափիլիսոփայությունը (մահվան 100-ամյակի առթիվ)	89
<u>Մարգո Մխիթարյան</u> – «Բանբեր գրականության և արվեստի» հանդեսը	107
Վարազդատ Հարությունյան – Ալեքսանդր Թամանյանի գործունեության մի բնագավառի առթիվ (ըստ արխիվային փաստաթղթերի)	121
Նիկո Ջավախիշվիլի (Թբիլիսի) – Ֆինանսական համաձայնությունները անդրկովկասյան հանրապետությունների միջև (1918–1919 թթ.)	134

II

Հրաչ Բարթիկյան – Առաջին երեք Բագրատունի թագավորների այսպես կոչված «բյուզանդական» թագի մասին	142
Արամ Քալանթարյան, Արսեն Բոբոխյան – Հնագետ Հարություն Մարտիրոսյանի գիտական ժառանգության հարցի շուրջ (ծննդյան 80-ամյակի առթիվ)	172
Մալիկ Թելունց – Իշխանությունների բաժանումը և հայ իրավաքաղաքական միտքը (XVIII դ. երկրորդ կես)	180

Միշել Փոլադյան (Փարիզ) – Պատում և ժամանակային ռեֆերենցիացիա Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմության» մեջ (գիրք առաջին, գլուխ ԺԵ՝ Յաղագս Արայի, եւ մահուան նորա պատերազմաւ ի Շամիրամայ)	191
Արտակ Մովսիսյան – Նոր սեպագիր այբուբե՞ն (Կարմիր բերդի առեղծվածային սեպագիր արձանագրության շուրջ)	221
Արմեն Ղարազյոզյան – Նախնականի և Գողթնի պատմության մի շարք հարցեր (ռուսերեն)	227
Եկա Ավալիանի (Թբիլիսի) – Էգեյան աշխարհը և միմոսյան տեսակի «պալատների» առանձնահատկությունը (ռուսերեն)	243
Գևորգ Թոսունյան – Գրաբարի բառարանագրության զարգացման ընթացքը	251
Վարշամ Ավետյան – Հին հուշարձաններ Տաթև գյուղի մերձակայքում	259
Ա. Մ. Բայբուրդսկի (Հին Ղրիմ), Ա. Ղ. Տիմիրզագին (Սուդակ) – Ղրիմի միջնադարյան հայկական Կազարատ քաղաքի տեղադրման հարցի շուրջ (ռուսերեն)	265

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Ֆելիքս Տեր-Մարտիրոսով – Պարզաբանում «Հայաստանը մ.թ.ա. 522–520 թթ. ապստամբության շրջանում» հոդվածի վերաբերյալ Հովհ. Կարազյոզյանի դիտողությունների առթիվ (ռուսերեն)	270
Հովհաննես Կարազյոզյան – Ֆելիքս Տեր-Մարտիրոսովի պարզաբանման առթիվ	273

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

Անուշավան Ջաքարյան – Լևոն Լիսիցյանը Մայիլյան եղբայրների գիտատնտեսական արշավախմբի մասին	277
--	-----

ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մարգիս Հարությունյան – Գանձարան հայ հին բանաստեղծության	286
Անահիտ Տոնապետյան (Փարիզ) – Վերժինե Ավազլեան. Պոլսահայոց բանահիստությունը	290
Պավել Չոբանյան – Նախիջևանի հիմնահարցը Մոսկվայի 1921 թ. մարտի 16-ի ռուս-թուրքական պայմանագրում (գիտաժողովի նյութեր)	292
Արմեն Կարապետյան – Քնարիկ Ավագյան. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների հայ գաղութի պատմությունը (սկզբնավորումից մինչև 1924 թ.)	297

ԼՐԱՏՈՒ

Ազատ Բոգոյան – Բյուզանդագետների XX միջազգային կոնգրեսը Փարիզում (օգոստոսի 19–25, 2001 թ.)	300
---	-----

СОДЕРЖАНИЕ

К 1700-ЛЕТИЮ ПРОВОЗГЛАШЕНИЯ ХРИСТИАНСТВА ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕЛИГИЕЙ В АРМЕНИИ

Никогайос Адонц — Библия на армянском языке и ее историческое содержание	3
Альберт Мушегян — Обстоятельства перевода Святого писания на армянский язык и краткая Библия Месропа Маштоца	12
Саргис Петросян — Кто был мучителем Григора Лусаворича? (Трдат Аршакуни или Нарсе Сасанян?)	31
Сефир Чернецов (Санкт-Петербург) — О путешествиях св. Евстафия, эфиопского монаха XIV в., в Армению и архиепископа Ованэса в Эфиопию в 1679 г. в свете эфиопско-армянских церковных отношений (на русском языке)	49

СТАТЬИ, СООБЩЕНИЯ

I

Вардгес Микаелян — Еще раз о юридических и исторических основах права карабахских армян на самоопределение (на русском языке)	57
Владимир Ходжабекян — Общая картина смертности в Армении на современном этапе и в ближайшей перспективе	73
Юрий Овакянян — Философия жизни Гевонда Алишана (к 100-летию со дня смерти)	89
Марго Мхитарян — Журнал "Вестник литературы и искусства"	107
Вараздат Арутюнян — Об одной области деятельности Александра Таманяна (по архивным документам)	121
Нико Джавахишвили (Тбилиси) — Финансовые соглашения между республиками Закавказья (1918 — 1919 гг.)	134

II

Рач Бартисян — О так называемой "византийской" короне первых трех багратидских царей	142
Арам Калантарян, Арсен Бобохян — К вопросу о научном наследии археолога Арутюна Мартиросяна (к 80-летию со дня рождения)	172
Малик Телунц — Разделение властей и армянская политико-правовая мысль (вторая половина XVIII в.)	180
Мишель Поладян (Париж) — Повествование и временная референциация в "Истории Армении" Мовсеса Хоренаци (книга первая, глава XV, об Ара и смерти его в войне против Шамирам)	191

Артак Мовсисян — Новый клинообразный алфавит? (О загадочной клинообразной надписи из Кармир Берда)	221
Армен Карагезян — Некоторые вопросы истории Нахчавана и Гохтна (на русском языке)	227
Ека Авалиани (Тбилиси) — Эгейский мир и специфика типа минойских "дворцов" (на русском языке)	243
Геворг Тосунян — Процесс развития древнеармянской лексикографии	251
Варшам Аветян — Древние памятники близ селения Татев	259
А. М. Байбуртский (Старый Крым), А. Д. Тимиргазин (Судак) — К вопросу о локализации средневекового армянского города Казарат в Крыму (на русском языке)	265

ОБСУЖДЕНИЯ

Феликс Тер-Мартirosов — Пояснение к замечаниям О. Карагезяна по поводу статьи "Армения в период восстания 522 — 520 гг. до н. э." (на русском языке)	270
Ованес Карагезян — По поводу пояснения Феликса Тер-Мартirosова	273

ПУБЛИКАЦИИ

Анушаван Закарян — Левон Лисицян о научно-экономической экспедиции братьев Маилян	277
---	-----

РЕЦЕНЗИИ

Саргис Арутюнян — Сокровищница древней армянской поэзии	286
Анаит Тонапетян (Париж) — Вержине Связлян. Фольклор константино-польских армян	290
Павел Чобанян — Проблема Нахичевана в русско-турецком Московском договоре от 16 марта 1921 г. (материалы научной сессии)	292
Армен Карапетян — Кнарик Авагян. История армянской общины Соединенных Штатов Америки (со времени основания до 1924 г.)	297

ХРОНИКА

Азат Бозоян — XX Международный конгресс византинистов в Париже (19 — 25 августа 2001 г.)	300
--	-----

CONTENTS

TO THE 1700th ANNIVERSARY OF THE DECLARATION OF CHRISTIANITY AS THE STATE RELIGION IN ARMENIA

Nikoghayos Adonts - Bible in Armenian and Its Historical Contents	3
Albert Mousheghyan – The Circumstances of the Translation of the Bible into Armenian and the Brief Bible of Mesrop Mashtots	12
Sargis Petrosyan – Who was the Tormentor of Grigor Lusavorich? (Tiridat Arshakuni or Narseh Sassanid?)	31
Sevir Chernetsov (St. Petersburg) - On the Trips of the 14th Century Ethiopian Monk St. Eustatius to Armenia and Archbishop Hovhannes to Ethiopia in 1679 in the Light of Armenian-Ethiopian Ecclesiastical Relations (in Russian)	49

ARTICLES, REPORTS

I

Vardges Mikayelyan - Once More on Juridical and Historical Bases of the Karabakh Armenians' Right of Self-determination (in Russian)	57
Vladimir Khojabekyan - General Picture of Death Rate in Armenia Nowadays and in the Near Future	73
Yuri Hovakanyan - Philosophy of Life of Ghevond Alishan (to the centenary of his death)	89
Margo Mkhitaryan - Journal "Banber Grakanutyan ev Arvesti"	107
Varazdat Harutyunyan - To One Sphere of Alexander Tamanyan's Activity (based on archives documents)	121
Niko Javakhishvili (Tbilisi) - Financial Agreements Between the Transcaucasian Republics (1918-1919)	134

II

Irach Bartikyan - About the So-called "Byzantine" Crown of the First Three Bagratid Kings	142
Aram Kalantaryan, Arsen Bobokhyan - To the Question of Scientific Legacy of Archaeologist Harutyune Martirosyan (to the 80th anniversary of his birth)	172
Malik Telunts – Division of the Power and Armenian Juridical-political Idea (the second half of the 18th century)	180
Mishel Poladyan (Paris) - Narrative Schemes and Time References in Movses Khorenatsi's <i>History of Armenia</i> (book one, chapter XV, on Ara and his death in the war against Shamiram)	191
Artak Movsisyan - A New Cuneiform Alphabet? (About the mysterious cuneiform inscription from Karmir Berd)	221
Armen Gharagyozyan - Some Questions of the History of Nakhchavan and Goghtn (in Russian)	227

Eka Avaliany (Tbilisi) - Aegean World and the Peculiarity of the Minoan Type "Palaces" (in Russian)	243
Gevorg Tosunyan – The Process of Development of Old Armenian Lexicography	251
Varsham Avetyan - Old Monuments Near the Village of Tatev	259
A. M. Bayburdski (Old Crimea), A. D. Timirgazin (Sudak) - To the Question of Localization of the Medieval Armenian City of Kazarat in the Crimea (in Russian)	265

DISCUSSIONS

Felix Ter-Martirossov – Explanation to H. Karagyozyan's Remarks in Connection with the Article "Armenia at the Times of the Rebellion in 522-520 B. C." (in Russian)	270
Hovhannes Karagyozyan – On Felix Ter-Martirossov's Explanation	273

PUBLICATIONS

Anushavan Zakaryan - Levon Lisitsyan about the Scientific-economic Expedition of the Mayilyan Brothers	277
---	-----

BOOK-REVIEWS

Sargis Harutyunyan - Treasure-house of the Old Armenian Poetry	286
Anahit Tonapetyan (Paris) - Verzhine Svazlyan. Folk-lore of the Constantinople Armenians	290
Pavel Chobanyan - The Problem of Nakhijevan in the Moscow Russian-Turkish Treaty on March 16, 1921 (materials of the scientific session)	292
Armen Karapetyan - Knarik Avakyan. History of the Armenian Community of the United States of America (from the foundation to 1924)	297

NEWS

Azat Bozoyan - The 20th International Congress of the Byzantinists in Paris (August 19–25, 2001)	300
---	-----